

- © Traducerea și permisiunea pentru republicare au fost oferite de către Curtea Constituțională a Republicii Moldova în scopul includerii sale în baza de date HUDOC a Curții.
- © The present text and the authorisation to republish it were granted by the Constitutional Court of the Republic of Moldova for the purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.
- © La traduction et l'autorisation de republier ont été accordées sous l'autorité de la Cour Constitutionnelle de la République de Moldova à son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

Navalnyy v. Rusia (nr. 2) - [43734/14](#)

Hotărârea din 9.4.2019 [Secția a III-a]

Articolul 18

Restricții în scopuri neautorizate

Arestarea la domiciliu a unui activist politic, cu restricții în privința comunicării, corespondenței și utilizării internetului, în scopul de a suprima pluralismul: *încălcare*

Articolul 5

Articolul 5-1

Arestul sau deținerea legală

Nu există circumstanțe de ordin penal pentru arestul la domiciliu: *încălcare*

Articolul 10

Articolul 10-1

Libertatea de exprimare

Interzicerea accesului la mijloacele de comunicare în timpul arestului la domiciliu, fără legătură cu cerințele urmăririi penale: *încălcare*

În fapt – Reclamantul, o figură politică a opoziției, s-a plâns că decizia de a fi plasat în arest la domiciliu și restricțiile care i-au fost impuse în acel moment au fost arbitrare și lipsite de necesitate și au fost aplicate pentru a-l împiedica pe reclamant să-și desfășoare activitățile publice și politice.

În drept

Articolul 5: Arestarea reclamantului la domiciliu a fost dispusă în primul rând pentru că a încălcat o măsură preventivă anterioară, adică un angajament de a nu părăsi Moscova pe durata anchetei. În timpul celor paisprezece luni ale angajamentului, reclamantul s-a prezentat în mod regulat în fața anchetatorului și a participat la acte procedurale ori de câte ori i s-a cerut să o facă. Acesta a luat inițiativa de a-l notifica pe anchetator în legătură cu călătoriile sale în regiunea Moscovei și nimic din dosarul cauzei nu a dezvăluit intenția de a se sustrage sau de a împiedica în vreun fel desfășurarea anchetei prin efectuarea acestor călătorii. Curtea nu a putut ignora intensitatea supravegherii la care reclamantul a fost supus înainte de a fi plasat în arest la domiciliu. Din susținerile Guvernului se părea că autorităților le erau cunoscute activitățile sale în detaliu și că acestea țineau evidențe minuțioase. Din mostrele de rapoarte de supraveghere care i-au fost prezentate Curții, călătoriile contestate au părut a fi excursii în familie, fără legătură cu cauza penală în discuție.

Nu a existat o explicație rezonabilă cu privire la motivul pentru care tribunalul districtual a susținut, în deplină cunoștință a acestor circumstanțe, opinia că reclamantul și-a încălcat angajamentul sau că comportamentul său a justificat o privare de libertate. Tribunalele naționale nu aveau motive de drept

penal care să reclame înlocuirea măsurii cu arestul la domiciliu. Prin urmare, arestul la domiciliu al reclamantului a fost dispus în mod ilegal.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

Articolul 10: Tribunalul districtual a stabilit condițiile pentru arestul reclamantului la domiciliu. Acestea includeau interdicția de a comunica cu altcineva în afară de familie și de avocatul său, de a primi sau de a trimite orice corespondență ori de a utiliza internetul. Reclamantului i s-a mai interzis ulterior să facă afirmații, declarații sau să se adreseze publicului ori să comenteze despre cauza sa penală în mass-media. Tribunalul districtual a modificat ulterior două dintre condiții, considerându-le ilegale. După eliminarea celor două restricții ilegale, tribunalul a impus una nouă – cu privire la utilizarea radioului și a televiziunii, pe care le-a menționat ca mijloace de comunicare interzise. Modul în care a fost formulată noua condiție lăsa neclar dacă reclamantul era împiedicat să urmărească televizorul și să asculte radioul, sau dacă i se interzicea apariția în eter. În orice caz, câmpul de aplicare al noii restricții era chiar mai extins decât interdicția anterioară de a face comentarii publice despre cauza penală, deoarece limita accesul reclamantului la mass-media audio-vizuală pentru a face declarații pe orice subiect.

Nu exista nicio legătură între restricțiile privind libertatea de exprimare a reclamantului și riscurile indicate de către Guvern. Cu privire la riscul sustragerii, presupus a fi demonstrat prin călătoriile în regiunea Moscovei, era dificil să se vadă cum era relevantă până și o convingere veritabilă că reclamantul se putea sustrage pentru interdicția utilizărilor de către acesta a radioului și a televiziunii, ca mijloace de comunicare. Reclamantul era limitat la apartamentul său; acesta se afla sub o supraveghere strictă și purta un dispozitiv electronic de urmărire; nu i s-a permis să-și părăsească apartamentul, sau chiar să facă plimbări. În aceste circumstanțe, era puțin probabil ca o ocazie de a face o declarație publică prin radio sau televiziune ar fi facilitat sustragerea sa. În privința posibilității ca reclamantul să folosească o declarație publică pentru a-i influența pe martori sau pentru a obstrucționa ancheta, la aceasta s-a făcut trimitere în abstract, iar relația sa cu utilizarea radioului și a televiziunii rămânea la fel de insuficientă.

Restricțiile au fost aplicate fără nicio legătură aparentă cu cerințele anchetei penale. Interdicția impusă accesului reclamantului la mijloacele de comunicare prin ordonanța de dispunere a arestului la domiciliu nu a servit scopului asigurării prezenței sale în fața anchetatorului sau la procesul său, și, ca în cazul deciziei de a-l plasa sub arest la domiciliu, nu a avut nicio legătură cu obiectivele justiției penale.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

Articolul 18 coroborat cu articolul 5: capătul de cerere reclamantului în baza articolului 18 a reprezentat un aspect fundamental al cauzei care nu a fost abordat și care a meritat o examinare separată.

Curtea a reținut că detenția reclamantului prin arestul la domiciliu a fost dispusă în mod ilegal, cu încălcarea articolului 5, și că interzicerea accesului său la mijloacele de comunicare nu a urmărit un scop legitim, fiind încălcat articolul 10. Având în vedere aceste concluzii, Curtea s-a putut dispensa de o evaluare a problemei pluralității de scopuri în privința acestor măsuri și s-a concentrat asupra problemei dacă, în absența unui scop legitim, a existat unul care putea fi identificat ulterior.

Cererea de înlocuire a angajamentului de a nu părăsi Moscova cu arestul la domiciliu a fost depusă imediat după două arestări ale reclamantului pentru participarea la întruniri publice neautorizate. Ambele arestări au fost considerate de către Curte ca fiind contrare 5 și 11, una dintre ele încălcând și articolul 18 (vezi *Navalnyy v. Rusia* [MC], [29580/12](#) et al., 15 noiembrie 2018, [Nota informativă](#)

[223](#)). În acest caz, Curtea a notat tiparul aresturilor reclamantului și a constatat că motivele oferite pentru privarea sa de libertate au devenit, în mod progresiv, mai improbabile. Ea a acceptat susținerea potrivit căreia reclamantul a fost vizat în mod special și personal, în calitatea sa de activist cunoscut. Privarea lui de libertate în prezenta cauză a trebuit analizată în contextul acestei succesiuni a evenimentelor.

Arestul reclamantului la domiciliu, împreună cu restricțiile privind libertatea sa de exprimare, au durat mai mult de zece luni. Această perioadă părea să fie necorespunzătoare față de natura acuzațiilor în materie penală în discuție. Restricțiile impuse reclamantului, în special interdicția de comunicare, pe care chiar tribunalele naționale au considerat-o ilegală, au devenit din ce în ce mai distonante pe parcursul acelei perioade, de vreme ce lipsa de legătură între acestea și obiectivele justiției penale a devenit din ce în ce mai evidentă.

În discuția cu privire la articolul 18 coroborat cu articolele 5 și 11 din *Navalnyy* [MC], Curtea s-a bazat pe probele contextuale convergente potrivit cărora, la data faptelor, autoritățile au devenit tot mai severe în reacția lor la comportamentul reclamantului și al altor activiști politici și, în general, în abordarea lor privind întrunirile publice de natură politică. De asemenea, ea s-a referit și la contextul mai larg al încercărilor autorităților ruse de a controla activitatea politică a opoziției și a notat că rolul reclamantului ca politician de opoziție juca un important rol public prin discursul său democratic.

Probele invocate în *Navalnyy* [MC] au fost la fel de pertinente pentru cazul în discuție și au fost apte să confirme afirmațiile reclamantului potrivit cărora plasarea sa în arest la domiciliu, cu restricții privind comunicarea, corespondența și utilizarea internetului, au urmărit scopul limitării activității sale publice, inclusiv organizarea și participarea la evenimente publice. Restricțiile privind dreptul său la libertate în acest caz au urmărit același scop ca în *Navalnyy* [MC], și anume suprimarea pluralismului politic. Aceasta a constituit un scop ulterior, în sensul articolului 18, de o gravitate semnificativă.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

Articolul 41: 20.000 EUR cu titlu de prejudiciu moral.

(Vezi, de asemenea, *Merabishvili v. Georgia* [MC], [72508/13](#), 28 noiembrie 2017, [Nota informativă 212](#))